

Музика Ю. Г.,
студентка 4 курсу 6 групи
Інституту підготовки слідчих кадрів для
МВС України Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

МІЖНАРОДНИЙ СУД ООН: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ

Міжнародний Суд ООН – це головний судовий орган ООН. Відповідно до Статуту ООН у 1945 році був заснований новий судовий орган – Міжнародний Суд. Відповідно до статті 92 Статуту ООН, Міжнародний Суд є головним судовим органом Організації Об'єднаних Націй. Його заснування означало реалізацію пункту 1 статті 33 Статуту ООН у тій частині, що передбачала можливість мирних засобів вирішення міжнародних спорів через організацію їх судового розгляду.

У сучасних умовах зросла необхідність посилення міжнародного контролю та удосконалення механізмів мирного вирішення конфліктів. Певною мірою цю проблему можна вирішити за рахунок реформування міжнародного правосуддя, в тому числі шляхом підвищення ефективності Міжнародного Суду ООН.

Існують наступні погляди щодо реформування Міжнародного Суду ООН:

1. Всебічно обговорюється перспектива створення мережі регіональних міжнародних судових органів під егідою головного судового органу ООН. У самому Статуті ООН зазначено про необхідність створення мережі міжнародних судових органів, також це підтверджується тим, що Міжнародний Суд ООН називається головним судовим органом ООН.

2. Досить перспективним є питання щодо наділення Міжнародного Суду преюдиціальною юрисдикцією. Пропозиція про загальне визнання обов'язковою і беззастережної юрисдикції Міжнародного Суду ООН

визначає основу доповіді Генерального секретаря ООН «Про порядок денний для світу, присвяченому Міжнародному Суду ООН». Генеральний секретар рекомендував у ньому всім державам-членам «визнати загальну юрисдикцію Міжнародного Суду, відповідно до статті 36 його Статуту, без яких би то не було застережень». Це питання дуже широко обговорювалося, думки розділилися за і проти. Здебільшого держави-члени не бажають визнавати обов'язкову юрисдикцію Міжнародного суду ООН. Вони вважають, що введення обов'язкової юрисдикції Міжнародного Суду ООН суперечить принципу державного суверенітету і принципу вільного вибору державами засобів мирного вирішення своїх конфліктів, що закріплено у статті 33 Статуту ООН. А також зазначають, що будь-які пропозиції такого характеру не можуть бути прийнятними і реалістичними з точки зору існуючої в даний час ситуації у світі, так як наділення Міжнародного Суду ООН обов'язковою юрисдикцією з неминучістю призведе до того, що Суд перетвориться в наддержавний орган. Прибічники ж цієї реформи висували пропозиції, в яких обґрунтовується бажаність того, щоб ті, держави, які вже вступили чи будуть вступати в ООН автоматично погоджувалися з обов'язковою юрисдикцією Міжнародного Суду ООН.

3. Порядок здійснення судочинства передбачає, що фактично весь склад Міжнародного Суду ООН повинен брати участь у розгляді кожної конкретної справи, і тому технічно це не дозволяє Суду одночасно розглядати велику кількість справ. Тому виносяться пропозиції про реформу судочинства, у зв'язку з якою пропонують запозичити процесуальні інститути, які повністю себе виправдали в практиці Суду ЄС.

4. Підвищення ролі Міжнародного суду щодо встановлення панування права в міжнародних відносинах можливе через розширення кола суб'єктів - потенційних сторін спору. Наприклад, надати доступ до Суду не тільки державам а й міжнародним урядовим та неурядовим організаціям, які мають, відповідно до статті 71 Статуту ООН консультативний статус.

5. Також є перспективним розширення юрисдикції Міжнародного Суду, а саме необхідно визначити спеціальний перелік питань, які б могла та не могли бути предметом розгляду. Вирішення цього завдання значно спростило б всю процедуру судового врегулювання.

6. У наш час засоби масової інформації широко висвітлюють збройні конфлікти, і той факт, що Міжнародний Суд ООН залишається осторонь цього питання також не є прийнятним. Але одна з причин те, що Суд не може займатися розглядом справ за своєю власною ініціативою. Його Статут не наділяє його правом проводити розслідування і виносити за своєю ініціативою рішення, що стосуються дій суверенних держав, або розглядати їх внутрішні справи. Суд не є поліцейським, що стежить за дотриманням правопорядку в світі. Він також не є обвинувачем, який може пред'являти звинувачення. Суд може розглядати спір лише на прохання відповідних держав і з їхньої згоди. Можливо це питання також на сьогодні потребує більш детального вивчення.

Отже, думки і пропозиції з приводу реформи Міжнародного Суду ООН різноманітні. Актуальним на сьогодні є повне і всебічне їх дослідження в напрямку запровадження дієвих реформ для забезпечення миру та безпеки в світі.

*Науковий керівник: канд. юрид. наук, доц. кафедри міжнародного права
Кудас І. Б.*